

De parket- of weeklijstregisters vanaf 1811

L. Oldersma

INHOUD

INLEIDING	33
1 HISTORISCHE SITUERING	34
2 ADMINISTRATIEVE ONTSTAANSGESCHIEDENIS	35
3 VISUELE KENNISMAKING	36
a. de zaak tegen Freerk de Poel	39
b. de zaak tegen Sytze Ros	40
4 BRONKRITISCH COMMENTAAR	54
Interpretatie en betrouwbaarheid van de gegevens in de bron	54
Gerelateerde en toetsingsbronnen	54
Mogelijke gebruikswijzen van de bron in historisch onderzoek	55
BIJLAGEN	
A Vindplaatsen	56
B Literatuur	56
NOTEN	57

INLEIDING

In dit broncommentaar staan de parketregisters centraal, die aangelegd zijn door het parket, de administratie van het Openbaar Ministerie. Deze registers zijn ook bekend onder de naam weeklijstregisters of registers van strafzaken. Ze bevatten gegevens van de ten parkette ingeschreven misdrijfzaken en indien bekend van de daarbij betrokken verdachten. In de procesgang of rechtsgang bevinden de parketregisters zich in het traject van het vooronderzoek. De registratie in de registers door de officier van justitie kan al dan niet leiden tot de vervolging van een strafbaar feit.

Naast de parketregisters zijn ook de rolboeken een ingang op de rechterlijke archieven. In de rolboeken worden de zaken ingeschreven die daadwerkelijk aan de rechter worden voorgelegd. De parketregisters bevatten meer informatie omdat naast de zaken die geleid hebben tot een gerechtelijke procedure ook die zaken die door een transactie of sepot zijn afgedaan hierin terug te vinden zijn. Ook de door onbekenden begane strafbare feiten die ter kennisname aan de officier van justitie zijn gebracht worden ingeschreven in de parketregisters.

1 HISTORISCHE SITUERING

Het bestaan van een met een met het parketregister vergelijkbare administratie voor 1811 is niet bekend. Het zou kunnen zijn dat er bij de verschillende gerechtelijke instellingen voor de Franse Tijd administratie werd gevoerd van aangebrachte zaken, maar dat waren dan particuliere registraties zonder enige vormvoorschriften.¹

Met de invoering van de Franse wetgeving en rechterlijke organisatie in 1811 werden de parketregisters ingevoerd. Dit zal zijn voortgekomen uit de centralistische gedachte van het Franse regime waarbij de inrichting van de verschillende administraties centraal werd voorgeschreven.

2 ADMINISTRATIEVE ONTSTAANSGESCHIEDENIS

Het beheer van de parketten van het Openbaar Ministerie berust in de negentiende en twintigste eeuw bij de minister van Justitie.² Dat beheer werd gevoerd door middel van voorschriften en handleidingen voor de parketten en de griffies van de gerechten. De indeling van de registers was voorgeschreven. Bij wijzigingen werd de oude voorraad eerst verbruikt. De wijzigingen werden dan met de hand aangebracht. Van de voorschriften is weinig terug te vinden. Een bron is de verzameling *Minister van Justitie, Geldende circulaires gericht tot de rechterlijke macht (volledige verzameling)*.³ Die bevat twee circulaires die in het kader van de parketregisters van belang zijn. Eén circulaire uit 1957 geeft een overzicht van de organisatie van het arrondissementsparket,⁴ de andere circulaire uit 1955 noemt de bij het arrondissementsparket voorgeschreven registers.⁵ De beide circulaires berusten op de aanbevelingen van ambtelijke adviescommissies.⁶ De indeling van de registers zou bij aparte circulaire geschieden, die echter niet teruggevonden is.

Volgens de circulaire van 1955 kende het arrondissementsparket de volgende registers:

- parketregister I: voor de inschrijving van processen-verbaal tegen met name genoemde verdachten;
- parketregister II: voor de registratie van de kantongerechtsappellen;
- parketregister III: voor de registratie van processen-verbaal tegen niet met name genoemde verdachten (onbekende daders);
- parketregisters IV: voor de registratie van processen-verbaal/rapporten e.d., opgemaakt ter zake van rampen en ongevallen.

Voorts noemt de circulaire een administratie met betrekking tot enkele andere taken van het Openbaar Ministerie zoals o.a. de preventief gedetineerden, de tenuitvoerlegging van (subsidiare) vrijheidsstraffen en een signalementenadministratie. Blijkens de circulaire van 1957 kende de afdeling algemene zaken correspondentieregisters.

De circulaires uit de jaren vijftig van de twintigste eeuw dienen tot beschrijving van de werkwijze van de parketten om die te unificeren. Daarvoor zou er nooit een beschrijving van de werkwijze op de parketten zijn geweest.⁷ Dat geldt niet voor de indeling van de parketregisters, zoals blijkt uit de exemplaren die in de archieven van het Openbaar Ministerie zijn bewaard. Er is een duidelijk verband tussen de registers uit 1811 en uit de jaren negentig van de twintigste eeuw.

De inhoud van het parketregister is volgens de circulaire van 1957 beschreven in de *Handleiding voor de rechtbankparketten*, die evenmin teruggevonden is. Het parketregister kan worden gevoerd als een in boeken gebonden register of in kaartvorm.

3 VISUELE KENNISMAKING

De parketregisters zijn qua vorm weinig aan verandering onderhevig geweest. Met de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering in 1886 kwam er ook een wijziging in de rechtsgang (zie hiervoor de Inleiding p. 14) Hierdoor moest de indeling van de parketregisters worden aangepast. Zuinigheidshalve zijn de reeds gedrukte en nog niet gebruikte of volgeschreven registers in gebruik gebleven tot die op dan wel vol waren.

Wanneer proces-verbaal opgemaakt is van het gehele onderzoek wordt dit opgestuurd naar de officier van justitie, die het laat inschrijven in het parket- of weeklijstregister. De zaak krijgt nu een parketnummer. Vaak zijn de namen van de verdachten in de parketregisters op beginletter geklapperd. Deze klappers zijn te vinden voor- of achterin de registers. Een enkele keer komt het voor dat er aparte deeltjes zijn gemaakt met klappers op de parketregisters. De klappers verwijzen naar de parketnummers. Als tot vervolging wordt overgegaan, wordt de zaak op de 'rol' geplaatst. Dit houdt in dat de zaak op de griffie van de rechtbank chronologisch wordt ingeschreven in het rolboek en de zaak een rolnummer krijgt. Diverse rolboeken zijn ook weer voorzien van klappers op naam van de verdachten/beklaagden. Voor onderzoekers is het rolnummer van groot belang, het vormt de rode draad door het archief. Een zaak heeft nu dus zowel een nummer voor het parket als voor de rol.

De meerwaarde van de parketregisters boven de rolboeken is dat in de parketregisters ook die zaken zijn opgenomen die niet hebben geleid tot een daadwerkelijke terechtzitting, de zogenaamde geseponeerde zaken.

De series parketregisters vertonen geregeld lacunes. Ook ontbreekt wel eens de index. In die gevallen kan het onderzoek het best worden begonnen bij de rolboeken. Indien er wel een parketregister is maar geen index, geeft het rolboek een indicatie waar men in het parketregister moet beginnen met bladeren en zoeken. Ook geven de rolboeken in een aantal gevallen een explicietere omschrijving van het strafbare feit.

De bladzijden van de parketregisters zijn voorbedrukt en ingedeeld in kolommen. Soms werden kolommen in de loop der jaren opgesplitst of samengevoegd. De parketregisters kennen in grote lijnen de navolgende kolomindeling:

- *parketnummer*: elk aangebracht strafbaar feit wordt ingeschreven en krijgt een volgnummer. Soms wordt er per jaar genummerd, soms loopt de nummering enkele jaren door. Naast deze kolom wordt in de twintigste eeuw ook een kolom voor het rolnummer opgenomen. Als er geen rolnummer is ingevuld is de zaak niet verder vervolgd en staat er bij de kolom 'aanmerkingen': N.V. (niet vervolgd), met de reden waarom niet

tot vervolging overgegaan is (bijv. geen bewijs of onbeduidend, onbelangrijk).

– *personalia verdachte(n)*: in deze kolom wordt de naam, leeftijd en woonplaats van de verdachte opgenomen. Soms wordt ook het beroep gemeld. Is de verdachte onbekend, dan wordt er N.N. ingevuld. Na 1955 is er een apart register van zaken met onbekende daders.

– *datum, plaats en omschrijving van het gepleegde feit*: vóór 1886 wordt hierbij ook vermeld of het een misdaad, wanbedrijf of overtreding betreft. Verder worden hier de belangrijkste gegevens van het strafbare feit vermeld: het overtreden artikel, de omschrijving van het delict en de datum waarop het is gepleegd.

– *datum voorarrest*: in enkele gevallen is de verdachte ingesloten in zogenaamd voorarrest. Dit gebeurt wanneer er gevaar voor herhaling of vlucht van de verdachte is. Ook in die gevallen waarin de rechtsorde ernstig is geschaad, bijvoorbeeld bij moord, wordt de verdachte in voorarrest geplaatst. De datum van de start van het voorarrest wordt in deze kolom vermeld. Het plaatsen in voorarrest gebeurt op verzoek van de officier. In sommige parketregisters is er een aparte kolom voor de datum waarop de officier het verzoek aan de raadkamer van de rechtbank heeft gedaan. Er is dan ook een kolom voor vermelding van de beslissing van de raadkamer.

– *datum zitting*: hier staat de datum waarop het onderzoek ter terechtzitting plaats heeft gevonden.

– *datum vonnis*: de datum waarop het vonnis in de zaak is uitgesproken. Meestal is dat veertien dagen na de zitting waarop het onderzoek ter terechtzitting heeft plaatsgevonden. De enkelvoudige kamer, de politierechter, doet meteen uitspraak na het onderzoek ter terechtzitting.

– *opgelegde straf*: hier staat de omschrijving van de uitspraak van de rechtbank, vaak de straf die aan de verdachte is opgelegd. Dit kan dus ook vrijspraak zijn.

– *datum start uitvoering gevangenisstraf*: de officier van justitie is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de opgelegde straf, de zogenaamde executie. In die gevallen waarin ook een gevangenisstraf is opgelegd aan de verdachte wordt de begindatum van de uitvoering van deze straf in deze kolom opgenomen.

– *aanmerkingen*: in deze kolom worden verschillende aantekeningen geplaatst, zoals het hoger beroep van de verdachte, de uitspraak in hoger beroep, het besluit van de officier de verdachte niet te vervolgen (zogenaamd sepot), de reden waarom de officier de verdachte niet vervolgt (bijvoorbeeld wanneer er geen bewijs is, wanneer de verdachte is overleden, of onbelangrijk), of de zaak gevoegd is bij een andere strafzaak die ook tegen de verdachte loopt (als de verdachte meerdere strafbare feiten heeft gepleegd en hij wordt hiervoor vervolgd, dan kan men al die zaken in één keer behandelen, het zogenaamde voegen van de zaken).

Tot 1 juli 1843 kenden de parketregisters concreet de volgende kolomsge-
wijze indeling:

- parketnummer;
- namen; voornamen enz. der beklaagden;
- misdrijven;
- aard derzelve: of het strafbare feit een misdrijf of wanbedrijf is. Dit wordt aangegeven met de termen correctioneel (wanbedrijf) en crimineel (misdaden). Deze indeling is van belang voor de bepaling welke instantie de zaak behandelt. Bij de correctionele kamer van de rechtbank van eerste aanleg komt correctioneel voor, terwijl misdaden door het Hof van Assisen worden berecht. Na 1838 behandelt de correctionele kamer van de arrondissementrechtbank wanbedrijven en het Gerechtshof misdaden.
- dagtekening der gevangenneming;
- dagtekening der requisitoiren: de officier moest de zaak eerst aan de raadkamer van de rechtbank (een besloten zitting) voorleggen. Daar werd beoordeeld of er voldoende bewijsmateriaal verzameld was. In deze kolom staat de datum waarop de officier de zaak heeft voorgedragen bij de raadkamer.
- beslissing der rechtbank ter raadkamer: hier staat de datum waarop de raadkamer heeft beslist; in geval van genoeg bewijs in een correctionele zaak staat vermeld: rechtsingang met dagvaarding in persoon. In geval van een misdrijf staat er: verwijzing naar de procureur-generaal.
- dagtekening der verzending aan den procureur-generaal: in geval van verwijzing naar de procureur-generaal staat in deze kolom de datum waarop het dossier is verzonden aan de procureur-generaal;
- dag der diening: hier staat de datum waarop de zaak voor geweest is bij de rechtbank;
- gevallen vonnissen: hier staat de uitspraak van de rechtbank;
- dagtekening derzelve;
- dagtekening der executie: hier staat de datum waarop de uitvoering van de straf is ingegaan;
- aanmerkingen: hier kunnen verschillende aantekeningen geplaatst worden, bijv. een eventuele bevestiging van het vonnis in tweede instantie, of de verlening van gratie.

Tussen 1915 en 1940 hanteerde men de navolgende indeling:

- nummer weeklijst (= volgnummer parketregister);
- nummer vonnis (= nummer rolboek);
- naam, ouderdom, beroep en woonplaats der verdachten;
- aard en plaats der misdrijven;
- datum van het misdrijf;
- datum requisitoir vooronderzoek en bewaring en datum sluiting vooronderzoek;
- wat is er in de zaak verricht;
- datum van insluiting, bewaring of gevangenneming;
- datum vonnis en straf;

- executie, verzending extract vonnis aan ontvanger;
- executie ten uitvoerlegging van vrijheidsstraf;
- aanmerkingen.

Hierna volgt de beschrijving van twee strafzaken, een van vóór en een van na de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht in 1886.

a. de zaak tegen Freerk de Poel

Deze casus uit 1880/1881 betreft de registratie en afhandeling van de zaak tegen Freerk de Poel. Hij was kapitein op een stoomboot en werd samen met Frans Antonides verdacht van mishandeling van Theodorus Steenhouwer op 3 december 1880 te Leeuwarden. Bij het parket van de officier van justitie wordt deze zaak in het parketregister ingeschreven onder parketnummer 564 (zie afbeelding 1, eerste kolom 'volgnummer'). In de kolom 'namen enz.' worden de gegevens van beide verdachten opgenomen. Uit dit register blijkt dat het een wanbedrijf is, want in de kolom 'aard derzelve' staat 'correctioneel'. Uit de kolom 'dagteekening der requisitoiren' blijkt dat de officier op 20 december door middel van een requisitoir aan de raadkamer van de rechtbank toestemming vraagt om te dagvaarden. In dit stadium bekijkt de rechtbank of er voldoende bewijs aanwezig is, nog niet of de verdachte schuldig is. In de volgende kolom met de kop 'beslissing der rechtbank ter raadkamer' staat dat de raadkamer op 24 december 1880 beslist heeft dat gedagvaard kan worden (24 dec. regtsingang met dagv.(aarding) in persoon). Er is dus voldoende bewijs aanwezig. Uit diezelfde kolom en de voorgaande blijkt dat de raadkamer op 16 januari 1881, na weer een requisitoir van de officier van justitie op 7 januari, de zaak naar de correctionele kamer van de rechtbank verwijst: 10 jan.(uari) 1881 nr. 1 (de Poel) verwezen ten correctionele. Nr 2 (Antonides) buiten vervolging.

De raadkamer kan, wanneer zij vindt dat er sprake is van een misdrijf, doorverwijzen naar het Hof maar doet dat in dit geval dus niet. Nu wordt de zaak ingeschreven in het rolboek van de rechtbank en begint de behandeling ter terechtzitting. De zaak krijgt nummer 1852 (zie afbeelding 2). In het rolboek is een index op de eerste letter van de achternaam aanwezig en staat: het rolnummer, de personalia van de beklaagde, het parketnummer, de aard der zaak, de zittingsdatum en de vonnisdatum met de uitspraak in het kort.

In het parketregister staat onder de kolom 'gevallen vonnissen' (zie afbeelding 1) in het kort de uitspraak. De Poel wordt voor moedwillige mishandeling veroordeeld tot een celstraf van 1 maand, een boete van f 8,- (bij niet betalen te vervangen door 1 dag celstraf). In de laatste kolom 'aanmerkingen' staat met potlood aangetekend dat er hoger beroep is ingesteld en dat het Hof de uitspraak heeft bevestigd bij arrest op 16 april 1881. Dit betekent dat De Poel in hoger beroep is gegaan van de uitspraak van de rechtbank. Deze zaak is dan ook nog terug te vinden in het archief van het Hof.

b. de zaak tegen Sytze Ros

In de nacht van 22 op 23 september 1925 wordt in de zuivelfabriek van Bartlehiem ingebroken. Naar aanleiding van gevonden vingerafdrukken wordt S. Ros aangehouden als verdachte van dit misdrijf. Het proces-verbaal van het onderzoek en het eventuele verhoor van de verdachte wordt naar het parket van de officier van justitie gestuurd en wordt daar in 1925 ingeschreven in het parketregister onder nummer 1686. In het parketregister staat naast het parketnummer het vonnis/rolnummer, gevolgd door naam, ouderdom, beroep en woonplaats. Andere kolommen in het parketregister bevatten de aard en plaats van het misdrijf, de datum van het misdrijf, de datum van aanhouding, de datum van het vonnis en de opgelegde straf, en soms aantekening van de executie (zie afbeelding 3). In de index met 'namen en voornamen der vervolgdten' is Ros terug te vinden onder 'R', met de verwijzing naar het parket- of weeklijstnummer (zie afbeelding 4). De officier van justitie laat eventueel nog verder onderzoek verrichten en stelt eventueel de zaak ter hand van de rechter-commissaris belast met de behandeling van strafzaken, die het zogenaamde gerechtelijk vooronderzoek instelt (processen-verbaal van onderzoek en verhoor, alsmede correspondentie bevinden zich in het dossier).

Het dossier wordt naar de rechtbank gestuurd ter kennisneming van de rechters en is op de griffie ingeschreven op de rol van strafzaken onder nummer 6 (zie afbeelding 5). Uit de gegevens in het rolboek blijkt dat het onderzoek ter terechtzitting heeft plaatsgevonden op 6 januari 1926 en dat het vonnis is gewezen op 20 januari 1926. Ros is veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf in Groningen. Dat hij zijn straf daadwerkelijk daar heeft uitgezeten blijkt uit het executieregister (zie afbeelding 6).

1880. 4^e Kwartaal.

Volgsnummer.	NAMEN, VOORNAMEN, ENZ. DER BEKLAAGDEN.	MISDRIVEN.	Aard derzelve.	Dagteekening der gevangenneming.	Dagteekening der Requisitoiren.	BESLISSING DER REGTBANK TER RAADKAMER.
564	1. de Poel. Pierck, 40 jaar. Hoort voort te zijn en geboren te Grijsbroek	Misdriving van Theodorus Pleus - hauer 3 decr 1880 te Heerwoude.	Corrod. tinnemel	20 decr	24 decr	24 decr ingang van de 2 personen 16 Jan 81 No 1 voornam te Corrod. tinnemel No 2 kint van de 2 personen
	2. Antonides. Pleus. jaar Kroonman. geb. Woonde te Schalkburen.				7 Jan 81	
565	van der Schaaf. Pierck alliantie 35 jaar. tinnemansman. geb. te Hartenoyers Woonde te Geer. Opende	Diefstal No. 3 Schape uit de vrede e. te kabele van de Pleus - hauer, in de nacht van 14 decr 1880 onder Deuloyers.	Corrod.	20 decr	23 decr	24 ^e ingang van de 2 personen 22 Jan 81 van de 2 personen
566	Bouma. Sjiek. 28 jaar, arbeider. geb. Woonde te Heeg.	Falschheid in ca. onder Landst. geschied e. te pleus hauer daarvan drie e. tinnemansman te Heerwoude te zijn beken moide naar v. Hansje tinnemans te vorderen, e. dat het te v. hauer van de vord. L. tinnemans te Heeg te bent te stellen	id.		id.	24 ^e ingang van de 2 personen 12 Jan 81 17 Jan voornam van de 2 personen
567	1. Split. peiter. 15 jaar. 2. Pleemsma. Houdt, 15 jaar. 3. Regeling. Jacob, 14 jaar 1. 3 geboren te Heerwoude 2. " te Heerwoude alle omme te Heerwoude,	Diefstal No. 2 vrentalenhouw 13 decembre 1880 te vord. van de vord. tinnemans No. 1 te Heerwoude, van de vord. van de vord.	id.		23 decr	

1, pagina's 42-43
Registratie
wanbedrijf in
parketregister.

Dagteekening der verzending aan den Proc. Generaal.	Dag van Diening.	GEVALLEN VONNISSEN.	Dagteekening derzelve.	Dagteekening der Executie.	AANMERKINGEN.
		<i>Belofte van 1 maand a f. r. boete of 10 g. cel</i>	<i>28 febr. 81</i>		<i>hoger tempo Bewatigd bij arrest van het Hof de 16^e april 1881. 4 Venrecht van gratie</i>
<i>23 Jan. 1881.</i>					<i>Bij beschikking dd 23 Januarij 1881 is aan de tuchthuis (werkzaam) in de stad de straf van 10 d. en verhoop in de nacht van 10 op 11 van den 23^{en} tot 24^{en} van 1881. Bij arrest van den hof te Boorn, voornemende op te heffen de beschikking van de tuchthuis - het de in kwestie der zaak geene verdere bevestiging te verzoeken van het hof te Boorn de tuchthuis te Boorn.</i>
		<i>Ieder opvangstelling in een verbeterhuis van de tijd van 2 jaren.</i>	<i>5 februarij 1881.</i>	<i>15 februarij 1881.</i>	<i>Op 1 Maart 1881 alle die overnachten bij de hof van de Kruisberg.</i>
				<i>25 februarij 1881/10/1</i>	

1844	<u>Reine Wijbes Gringa</u> oud 30 jaren, schaermaker te Trum.	9
1845	<u>Daniel Smidt</u> , oud 31 jaren, at. bedier te St. Anna Parochie	20
1846	<u>Kornelis Talling's vander Peen</u> , oud 35 jaren, arbeider onder Bergum.	22
1847	<u>Wijbe Hoekstra</u> oud 26 jaren arbeider te Oppenhuizen	32
1848	<u>Sant Reitsma</u> , oud 17 jaren, kim meermans knecht te Oppenhuizen.	33
1849	<u>Jan Dirks vander Meer</u>	36
1850	<u>Frack van Kleef</u>	38
1851	<u>Pieter Dicks de Jong</u>	16½
1852	<u>Freerk de Poel</u> , oud 40 jaren, ha, pieler der Hoornboot, woonende te Stroob.	564
1853	<u>Elisabeth Vettes Wels</u> , medene Cat. oud 33 jaren, koopvrouw te Francker.	17
1854	<u>Rein Faber</u> , oud 24 jaren, smid te St. Jacobi Parochie.	21
1855	<u>Pieter Wiltzes Meerstra</u> , oud 15 ja. ren. onder Steenwouder.	31
1856	<u>Meije Vollema</u> oud 40 jaren vonden be ruop te Costerend.	34
1857	<u>Enne Steurmanhuis</u> , oud 23 jaren, arbeider te Francker.	42

2, pagina's 44-45
Inschrijving in het
rolboek.

Maedwillige en mishandeling.	12	Februarij	1811	Uitspraak 19 febr: e.k. 2 maanden celstraf af boete f.v.: subord. 10 dag celstraf en kosten.
Diefstal.	"	"	"	Uitspraak 19 febr: e.k. celstraf van twee maanden en kosten.
Maedwillige mishandeling.	"	"	"	Uitspraak 19 febr: e.k. 2 maanden celstraf af boete f.v.: subord. 10 dag celstraf en kosten.
Dragen van een ver. boden wapen	"	"	"	Uitspraak 19 febr: e.k. boete f.v.: subord. 10 dag 4 maanden en kosten. met verduidelijking van het in het g. genomen besluit.
Utspraak	"	"	"	Uitspraak 19 febr: e.k. Utspraak
Bedelary	"	"	"	1 maand gevangenis kosten en opvoeding
Utspraak	"	"	"	Utspraak
Utspraak	"	"	"	Utspraak
Maedwillige mis- handeling	16	"	"	Uitspraak 23 februarij e.k. celstraf van 1 maand boete van f.v.: subord. 10 dag celstraf en in de kosten
Diefstal	"	"	"	Uitspraak 23 februarij e.k. 1 maand gevangenis straf en kosten
Maedw. mishandeling	"	"	"	Uitspraak 23 februarij e.k. celstraf van 15 d. agter boete f.v.: subord. 10 dag celstraf en kosten
Diefstal	"	"	"	Uitspraak 23 februarij e.k. 2 maand gevangenis straf en kosten
Belediging met waarden van een bedienend beambte in functie	"	"	"	Uitspraak 23 februarij e.k. boete van f.v.: subord. 10 dag gevangenis straf van 14 dagen en in de kosten
Gewelddadigheden tegen een beambte van een beambte in functie	"	"	"	Uitspraak 23 februarij e.k. celstraf van 4/5 dagen en in de kosten

JAAR 1926.

Rol. Nummer.	Strat- register No.	Datum van het vonnis.	N a m e n.	Ouder- dom.	Qualificatie.		Toegepaste Artikelen.
					bij Requisitoir.	bij Vonnis.	
1	2074	20 Juli	Ruker Hilje	21	dietsch.		310
2	2075	"	Oltmanns Hanna Adia	31	beling		416
3	2112	"	Stobbe Jan	42	dietsch. over me wpl. winkl.		20. 71. 25
4	2112	"	Stobbe Rauke	22	over. behulp. van bijz. pleeg. van me. wiffl.		10. 71. 25
5	1640	"	Holda. Raaf	39	over. post recorder Hout. kehl. in vormis konink geacht. wiffl. ad. 16 Aug. 1925 no. 50 of 105.	art. 45 en 60 1879. wiffl. wiffl.	
6	1686	"	Post. Tyze	21	dietsch. met braken winkl.		10. 311. 25
POLITIERECHTER							
7	6	6 Jan. 1926	Kalweer Jelle	67	landlooprij.		415-434
POLITIERECHTER							
8	2021	13 Jan. 1926	Boomska Lize	57	beleid. ambt.		266-267
POLITIERECHTER							
9	2054	3 Apr.	van der Meer Lubben	52	verduistering		121
POLITIERECHTER							
10	2065	13 Jan. 1926	Veldman Gerrit	21	dietsch.		310
			Veldman Hendrik	22			
POLITIERECHTER							
11	2058	"	Tearing Willern	22	Meisard.		300
POLITIERECHTER							
12	1994	"	Doorna Douwe	19	Widowpannief		80
POLITIERECHTER							
13	2034	"	van der Vee Hietse	31	Meisard.		300
POLITIERECHTER							
14	2017	"	Plantinga Douwe	25	Kuivredede.		138
POLITIERECHTER							
15	1987	"	Peenska Geben	24	verwinnsh.		254
POLITIERECHTER							
16	2056	"	Paulusma Hylje	39	2x dietsch.		310-37

3, pagina's 46-47
Inschrijving in het
parketregister.

Straf.	Contradictoir Verstek of Detentie.	Aanmerkingen.	Telkaart opgemaakt.	Extract vonnis verzonden.	Executie.
4 maand. ge.	det. c	Oude zaak			4 Febr - 4 April 1926 Rotterdam
3 maand. ge.	det. c	Oude zaak			4 Febr - 5 April 1926 Rotterdam
8 maand. ge.	det. c	Oude zaak			4 Febr - 2 October 1926 Groning.
7 ween. 4 maand. ge. 3 jr. 10 m. 12 d. 22 u.	det. c	in vrijheid Oude zaak 20 Januari 1926			
Vrijpraak wettelijk B.G. Dordrecht	c	Oude zaak	6 Febr. 1926 h. v. D.O.M.		
2 jaar ge. door foraygemeenschap.	c	u. a. h. g. Oude zaak			4 Febr 1926 - 1928 Groning.
5 dagen hecht bew. 5 maand P.W.S.	c	afstand			6 Jan - 1926 - 11 Jan 1926 Beunardkerk. 11 Jan 1926 - 11 Apr 1926 Beunardkerk.
14 dagen ge.	c	u. a. h. g. Oude zaak afstand.			7 Oct - 21 Oct 1926 Beunardkerk.
vrijpraak	c	Oude zaak in handen B.C. 12/1 1926			
20. 20d.	c	Oude zaak geen afstand. X (niet in bezetting tegevoel.)		30 JAN. 1926	
10. 10d.	v	Oude zaak		30 JAN. 1926	
25. 25d.	c	Oude zaak afstand.		30 JAN. 1926	
1 maand ge.	v	Oude zaak			29 Jan - 28 Febr 1926 Groning.
vrijpraak	v	Oude zaak			
10. 10d.	c	Oude zaak afstand.		30 JAN. 1926	
25. 25d.	c	Oude zaak afstand.		30 JAN. 1926	

4, pagina 49
Index op het
parketregister.

NAMEN EN VOORNAMEN		NUMMER.	JAAR.
DER	VERVOLGDEN.		
Riem	Dirk	1891	1925
Riem	Dirk	1892	.
Riem	Dirk	1892	.
Riem	Dirk	1900	.
Riem	Dirk	1904	.
Riendijh	Adrianus Gerardus	1935	R 161
Riem	Dirk	1901	.
Robijn	Aldert	1942	R 38
Ruygh.	Hendrik P.	1944	" 273
Ruygh.	Hendrik R.	1944	" 275
Riem	Dirk	1946	.
Rademaker	Marten	1957	.
Reen	Sebele	1988	" 120
Ros.	Frjntje	2027	" 235
Reitsma	Kornelis	2045	" 229
Reiding	Jacob	2072	.
Reiding	Gerben	2072	.
Rob	Sijtse	1686	.
" R.	4.	.	.

3.	Jan Stobbe, 42 jaar, koopman in een schip gedomicilieerd in Schotland, getrouwd	2112
4	Bauke Stobbe, 22 jaar, koopman gedomicilieerd in Schotland, getrouwd	2112
5	Roelof Walda, schilder, 34 jaar te Dokkum	1640
6	Sijbe Ros, 21 jaar, steenhouwer leerling laatst te Leeuwarden, getrouwd uit a.h.	1686
7	Jelle Wabbe, 67 jaar, los arbeider Zuivende	6
8	Sie Boornstra, 58 jaar, los werkmans te Harlingen	2021
9	Leitgen van der Meer, 52 jaar, arbeider te Wijbaard	2059
10	1. Geert Teldman, 22 jaar, arbeider 2. Hendrik Teldman, 22 " " beiden te Delfstrahuizen	2065
11	Willems Toering, 22 jaar, koopman te Beneden Knijpe	2058
12	Douwe Douma, 19 jaar, wiffleur te Drachten	1994
13	Wijbe van der Meer, 32 jaar, arbeider te Harlingen	2054
14	Douwe Klankinga, 25 jaar, loodgieter te Schoonhoven	2017
15	Geert Feenstra, 24 jaar, arbeider te Soetersloan	1987
16	Wijbe Paulusma, 39 jaar, rijfleur te Suameer	2056

1926		
diefstal 2 pers. m. inkl.	6 Januari	uitpraak 20 Jan. 1926 v. 8 mond. gev.
idem	"	uitpraak 20 Jan. 1926 v. 4 mond. gev. voorw. pr. 3 jaar. wezigd. ges. v. l.
Oversch. Tolkeverant Appel K. G. Dorkum	"	uitpraak 20 Jan. 1926 w. v. v. v. v.
Diefstal 2 p. met b. en inkl.	"	uitpraak 20 Jan. 1926 v. 2 jaar. gev.
Randloop eij.	"	uitpraak 6 Januari 5 dagen b. en 3 mond. 04. 77.
Beleid. amb.	13	uitpraak 13 Januari '26 14 dagen. gev.
Verduistering	13	gehoort, in kants. v. l. Comm. duist. op nieuw 3 Jan. 1926 n. v. v. v.
diefstal 2 p.	"	uitpraak 13 Januari '26 ieder fr. - 20 1/2
Mishandeling	"	uitpraak 13 Januari '26 fr. - 10 1/2
wederspansigheid	"	uitpraak 13 Januari '26 fr. - 25 1/2
mishandeling	"	uitpraak 13 Januari '26 1 maand. gev.
Quirredreuk	"	uitpraak 13 Januari 1926 v. v. v.
Dierenmishandeling	"	uitpraak 13 Januari 1926 fr. - 10 1/2
2x diefstal	"	uitpraak 13 Januari 1926 fr. - 25 1/2

JAAR 1925.						
NUMMER.		NAAM, OUDERDOM, BEROEP EN WOONPLAATS DER BEKLAAGDEN.	AARD EN PLAATS DER MISDRIJVEN.	DATUM VAN HET MISDRIJF.	Requis: Voor: onder- zoek en voort: aanhoud:	WAT ER IN DE ZAAK IS VERRICHT.
WEEK- LIJST.	VONNIS.					
1682	964.	Lofstra Arend 71 jr fabrieusarbeider Akkrum.	Belediging van een drie- tal personen te Akkrum.	4 Aug? 1925.		
1683	1017	Vijfer Steven 24 jr vijfer te Kemmer	Opentare sch. der eerbaarheid te Joure.	27 Sep 1925.	v.i.	
1684		Akkrumans Jan Herman 27 N.V. kantoorbode van der Meulen Tjibbe Cornelis 26 jr arbeider bij de Raachster Comp.	vermeening meen kerijf onder Ureloep	27 Sept 1925.	v.i.	
1685		Huinstra Jan boven knecht Schalsum.	Teurt 24 Tegenwoordige teftid plegen van Heuschelike ge- meenschap bij teftid met een meijer te Schalsum.	15 aug? 1925	v.i.	
1686	6	Rob Sijze 21 jr Steentimmer leerjong Broek onder Akkrum.	Dieftal met braak in de zee zelfsich te Hant Akkrum	22-23 Sept 1925	v.i. v.a.	getuigen in teftid van f
1687	1007	Adema Jallens 49 jr lof arbeider te Bolsward (proomship)	dieftal van 3 Koppion en 1 H. aardappelen te der Stormmel.	29 Sept. 1925		
1688		Balk Gielof 40 jr kleur maker Zwaagwestende	belediging van J. K. de Stra te Zwaagwest- ende	5 Sept 1925		
1689		Jagersma Marten 51 jr rechter Zwaagwestende	lies handeling van A. Brink te Zwaagwestende	12 Sept 1925		

6, pagina's 52-53
Executieregister.

AK	DATUM VAN AANHOUDING.	DATUM, VONNIS EN STRAF.	EXECUTIE.		AANMERKINGEN.
			VERZENDING EXTRACT VONNIS AAN ONTVANGER.	TEN UITVOERLEGGING VAN VRIJHEIDSTRAF.	
		25 NOV. 1925 / 25 of 250.	11 DEC. 1925		
		9 DEC. 1925 / 20 of 20 d.	29 DEC. 1925		v.
			-	-	N.V. geen bewijs
			=	=	N.V. geen voldoende bewijs
	3 Febr. 1926 gev. genomen.	20 JAN. 1926 2 jaar gev. straf met arrondissementale gevangenis		4/66-1926	waag g.
		9 DEC. 1925 1 mond gev. th.	-	11 Jan 1926.	
			-	-	N.V. onbeduidend.
			-	-	N.V. onbelangijk

4 BRONKRITISCH COMMENTAAR

Interpretatie en betrouwbaarheid van de gegevens in de bron

De betrouwbaarheid van de registers is hoog, zij het dat de spelling van de namen wel eens een omissie bevat. Wat de data betreft is het register nauwkeurig. Onderzoek in de parketregisters is niet altijd mogelijk, want parketarchieven zijn lacuneus. Als deze al niet vóór 1936 sterk waren uitgedund, dan kregen ze in elk geval sedertdien zware aanslagen te verduren doordat in een vernietigingslijst in 1936 werd gesteld dat de archieven van het Openbaar Ministerie weinig strafrechtelijke stukken bevatten, 'welker behoud voor de verdere toekomst gewenst wordt'. Toch is van de ruggengraat van sommige parketarchieven een en ander bewaard gebleven. Relatief het meest te bieden heeft het archief van het arrondissementsparket te Amsterdam. Redelijk maar minder dan met het Amsterdamse materiaal, is het gesteld met de parketarchieven van Assen, Heerenveen, Hoorn en Leeuwarden.⁸

De parketregisters geven een completer beeld van de criminaliteit dan de rolboeken, omdat ook de geseponeerde zaken en de zaken waarin de dader onbekend is gebleven werden geregistreerd. Door de vermelding van de plaats van het delict zijn de parketregisters ook te gebruiken voor onderzoek naar een bepaalde plaats of streek. Wel kost dat veel bladerwerk omdat er geen registers zijn gemaakt op de plaatsnamen. Omdat de officier ook de executie van de opgelegde straf moet doen, worden ook de vonnisgegevens nauwkeurig in het register vermeld. Het gevolg is dat in één oogopslag alle gegevens van de zaak te overzien zijn. Iemand die niet geïnteresseerd is in alle details van een zaak kan dan ook met onderzoek in de parketregisters volstaan.

Gerelateerde en toetsingsbronnen

Wanneer uit het parketregister blijkt dat een zaak is vervolgd, kan ook verder worden gezocht in de rolboeken, die de zittings- en vonnisdata geven. Op deze rolboeken is vaak een index gemaakt. Daarna bieden de processen-verbaal van terechtzitting en de vonnisregisters uitsluitel over de verdere gang van zaken, terug te vinden dankzij de zittings- en vonnisdata gekoppeld aan het rolnummer. Vanaf 1895 zijn ook een aantal dossiers en bij sommige arrondissementen de executieregisters bewaard gebleven. De registers van hoger beroep en gratie vormen een gerelateerde bron, waarin men kan nagaan of beroep ingesteld is dan wel of er een verzoek tot gratie is ingediend. Overigens zijn deze gegevens ook terug te vinden in de kolom 'aanmerkingen' van het parketregister. Sommige rechtbanken houden ook registers van veroordeelden bij. Dit zijn regis-

ters waarin de namen van de door de rechtbank veroordeelde personen zijn opgenomen.

Mogelijke gebruikswijzen van de bron in historisch onderzoek

Op basis van parketregisters, rolboeken en registers van veroordeelden (al dan niet voorzien van indices) kan men betrekkelijk snel een overzicht krijgen van personen en zaken waarmee justitie te maken kreeg. Doordat in de parketregisters de plaats delict en het strafbare feit zijn vermeld kan onderzoek naar lokale geschiedenis en criminaliteit gedaan worden. Toch is deze bron tot nog toe zelden gebruikt voor onderzoek. Van Ruller en Faber hebben voor hun onderzoek naar de afdoening van strafzaken de totaalcijfers uit de Amsterdamse parketregisters en die uit andere arrondissementen gecombineerd met de gegevens omtrent strafvonnissen.⁹

BIJLAGEN

A Vindplaatsen

De vuistregel is dat stukken jonger dan 75 jaar niet openbaar zijn, tenzij men kan aantonen dat de betrokkenen niet meer in leven zijn. De par-
ketregisters worden bewaard in de Groninger Archieven te Groningen,
Tresoar te Leeuwarden, Het Drents Archief te Assen, het Historisch Cen-
trum Overijssel te Zwolle, het Gelders Archief te Arnhem, het Utrechts
Archief te Utrecht, het Noord-Hollands Archief te Haarlem, het Zeeuws
Archief te Middelburg, het Brabants Historisch Informatiecentrum te
's-Hertogenbosch, het Regionaal Historisch Centrum Limburg te Maas-
tricht en het Nationaal Archief te Den Haag, dat de archieven van rechter-
lijke instellingen in Zuid-Holland beheert. Voor de concrete archieven en
inventarisnummers, zie de websites van de genoemde archiefdiensten, te
raadplegen via www.archiefnet.nl.

B Literatuur

- D. van Daele, *Het openbaar ministerie en de afhandeling van strafzaken in Nederland*. Samenleving, criminaliteit en strafrechtspleging 21C (Leuven 2003).
- S. van Ruller en S. Faber, *Afdoening van strafzaken in Nederland sinds 1813. Ontwikkelingen in wetgeving, beleid en praktijk* (Amsterdam 1995).
- T. van Weel en S. Faber, *7 eeuwen Amsterdams parket. Van schout tot hoofdof-
ficier* (Amsterdam² 2008).

NOTEN

- 1 Voor een overzicht van de Amsterdamse schout tot het hedendaags parket, zie Van Weel en Faber, *7 eeuwen Amsterdams parket*.
- 2 Voor de interne organisatie van het Openbaar Ministerie, zie Van Daele, *Het openbaar ministerie*, 169-214.
- 3 Aan mr. A.G. Bosch ter inzage gegeven door dr. mr. M.E. Verburg.
- 4 Circulaire van 15 januari 1957, nr. 72/857 Hoofdafd. R.O. Stafbureau, gericht aan de officieren van justitie, hoofden van de arrondissementsparketten.
- 5 Circulaire van 16 december 1955, nr. 64/855 8^e afdeling Bureau E, gericht aan de officieren van justitie bij de arrondissementsparketten betreffende de gedeeltelijke unificatie van de arrondissementsparketten.
- 6 De circulaire van 16 december 1955 volgt het advies van de Permanente commissie voor de administratiën der gerechten, de circulaire van 15 januari 1957 is gebaseerd op het advies van een werkgroep, onder voorzitterschap van mr. D.J. van Gils, procureur-generaal bij het Gerechtshof te Den Haag.
- 7 Circulaire van 15 december 1955, nr. 855/59 8^e afdeling bureau E aan de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten (hoofden van de parketten).
- 8 Zie Van Ruller en Faber, *Afdoening van strafzaken*, 63.
- 9 Van Ruller en Faber, *Afdoening van strafzaken*, 64-87.

HOOG GERECHTS-HOF TE 'S GRAVENHAGE.

HOF VAN ASSISES.

PROVINCIE HOLLAND
 OORDEELSWAARDIGHEID
 en
 PROVINCIE UTRECHT.

Proces-Verbaal

der ZITTING
 van den Dertien den July 1836.

STELLING VAN
Adami.

Op heden den Dertien den July 1836.

des ...